

ת"ד 11652/03/17 - מדינת ישראל נגד מערוף הנו

בית משפט השלום לתעבורה בנצרת

ת"ד 11652-03-17 פרקליטות מחוז צפון- פלילי נ'
הנו

לפני
בעניין: כבוד השופט בסאם קנדלפת
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מערוף הנו

הנאשם

גזר דין

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן שעניין: הפקרה אחרי פגיעה בניגוד לסעיף 64א(א) לפקודת התעבורה; נהיגה במהירות העולה על הנדרש בניגוד לתקנה 54(א) לתקנות התעבורה; נהיגה ללא רישיון נהיגה בר תוקף בניגוד לסעיף 10(א) לפקודת התעבורה; נהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף בניגוד לסעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי; ונהיגה ללא רישיון רכב תקף בניגוד לסעיף 2 לפקודת התעבורה.

2. ואלה, בקליפת אגוז, עובדות המקרה: ביום 5.10.2015, סמוך לשעה 23:10, בעת שנהג רכבו ברחוב הראשי בכפר מג'אר, אירעה תאונת דרכים שבה מעורב היה הנאשם ואשר נגרמה עקב רשלנותו של הנהג האחר. בעקבות התאונה, ירד הנאשם מרכבו וברח מהמקום מבלי לעמוד על תוצאות התאונה ולהזעיק עזרה. במהלך התאונה רכבו של הנאשם פגע בתמרור בצד הדרך ונעצר; ואילו רכבו של המעורב בתאונה "התהפך על גגו עד שנעצר על גלגליו במטע זיתים בצד הדרך". כתוצאה מהתאונה נגרמו חבלות קלות שטחיות לנהג המעורב. בנוסף לעבירה העיקרית, ובמנותק ממנה, התברר כי הנאשם נהג את רכבו במהירות מופרזת (שלא נמדדה), ללא רישיון רכב תקף, ללא פוליסת ביטוח בת תוקף וכאשר תוקף רישיון הנהיגה שלו פקע כחודשיים ימים לפני האירוע (ביום 28.7.2015, וחודש לאחר האירוע ביום 1.12.2015 - ראו נ/4). במאמר מוסגר אומר כי העבירות הנלוות שבהן הורשע הנאשם אינן קשורות בביצוע העבירה העיקרית, אין ביניהן לבין התאונה כל קשר סיבתי, ודין לפי צו התעבורה (עבירות קנס), התשס"ב-2002 - קנס (והאיסור על נהיגה ללא פוליסת ביטוח אינו נאכף כלל על ידי משטרת התנועה). לפיכך, הדיון יתמקד בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א(א) לפקודת התעבורה.

להשלמת התמונה אציין כי הנהג המעורב הועמד לדין על עבירות הקשורות בנהיגה רשלנית אשר גרמה

לתאונה, הורשע ונגזר דינו לשלושה חודשי פסילה בפועל וענישה נלווית (ת"ד 1133-05-17).

3. העבירה שבה הורשע הנאשם היא עבירה חמורה ומסוכנת - כך ככלל. עיקר הדגש בענישה בעבירות מסוג זה מושם על הערכים החברתיים המוגנים בדבר קדושת החיים ושלמות הגוף והנפש, חמלה אנושית, סולידריות חברתית ועזרה לזולת הנתון בסכנה. ערך חשוב נוסף הוא הערך בדבר שמירת סדרי המשפט ומניעת שיבוש עשיית משפט, כאשר המטרה היא לאפשר לרשויות האכיפה לחקור כדבעי את נסיבות התאונה ואת האחריות לגרימתה. עם זאת, הפסיקה הדגישה, כי החובה להגיש עזרה לנפגע בתאונות דרכים קיימת גם אם הפגיעה לא ארעה באשמת הנהג-הנאשם - כך בעניינו (ראו: ע"פ 7936/13 לוי נ' מדינת ישראל (2014); ע"פ 12039/04 אשר נ' מדינת ישראל (2005)).

4. אכן, הפקרה אחרי פגיעה היא תופעה פסולה שהמחוקק ובתי המשפט נלחמו בה מלחמת חורמה. הפסול בתופעה זו הוא במישור החוקי, המשפטי, המוסרי והאנושי. ברם, בעניינו מתקיימות נסיבות מקלות חריגות הקשורות בביצוע העבירה, אשר מפחיתות את חומרת מעשה העבירה ואת מידת אשמו של הנאשם: הנאשם הוא חירש ואילם מלידה, וזהו הרקע העומד מאחורי ביצוע העבירה, בבחינת נסיבה הקשורה בביצוע העבירה שיש להביאה בחשבון בקביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם, לפי סעיף 40ט(א)(5) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בנסיבות האירוע שלפנינו, דומה כי אין צורך בדמיון מפליג כדי לדעת ולהבין מה התחולל בתוך עולמו הדומם של הנאשם שעה שמצא עצמו מעורב בתאונת דרכים על לא עוול בכפו, נזרק לעין הסערה בלא שבידו (או בפיו) היכולת להתמודד עמה, והביטוי "להזעיק עזרה" אין הוא אלא לעג לרש מבחינת הנאשם. אמנם הנאשם יכול וצריך היה לגשת אל הנהג המעורב ולעמוד על תוצאות התאונה ואף להושיט לו עזרה מתאימה במידת הצורך, ובכך נכשל הנאשם, אך עדיין ברור כי אבדן עשתונות וחרדת נפש הם שהובילו את הנאשם לברוח מזירת התאונה, ולא אימת הדין. לזכותו נזקפת העובדה שהנאשם לא ניסה להסתיר את מעורבותו בתאונה, אלא נמלט ברגל לביתו הקרוב והזעיק (בשפת הסימנים) את בני משפחתו שקלטו את אשר התרחש והגיעו מיד למקום התאונה כדי לסייע. הימלטותו של הנאשם מזירת התאונה נבעה אפוא מבהלה שאחזה בו נוכח האירוע המסעיר והטראומטי שחווה וחוסר יכולתו להתמודד עם מצב זה לבד, אך לא מתוך רוע לב או שפלות.

5. מכאן, כשלפנינו עומדות הסיבות אשר הביאו לבצע את העבירה, נמצינו למדים כי אין התנהגותו של הנאשם מגלה כיעור כה רב לעיני המתבונן או לאזני השומע באופן המחייב הטלת ענישה מחמירה בדמות מאסר בפועל כתגובה עונשית הולמת. אינני סבור כי במקרה המיוחד שבפנינו מתעורר יחס של שאט נפש כלפי הנאשם כמי ש"פגע וברח", אלא שהנטייה היא לגלות יחס של חמלה והבנה כלפי הנאשם וחולשתו כמי ש"נפגע וברח", גם אם אין מעשיו נקיים לחלוטין מאשמה פלילית.

6. בית המשפט העליון התייחס בעניין לוי הנ"ל לחולשת הטבע האנושי אשר מצדיקה התחשבות מסויימת, לצרכי ענישה בעבירות של הפקרה אחרי פגיעה:

"כשם שפרצופיהם שונים, כך חוסנם הנפשי של בני אדם שונה. ההתמודדות

עם זירת תאונת דרכים לאחר התרחשותה, היא קשה, לאנשים נורמטיביים ולעבריינים כאחד. מראה נפגעי התאונה, שותתי-דם, לעיתים בין חיים למוות, יכול גם לשתק. דוח עמותת אור ירוק 'תאונות פגע וברח תמונת מצב' הנ"ל, נדרש לעניין זה בשיחה עם פרופ' גיורא קינן, ראש החוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת תל אביב ומומחה למצבי לחץ: 'סיטואציה של פגע וברח היא כניסה מיידית ובהפתעה למצב לחץ קיצוני ביותר של בהלה ושל מצוקה, כאשר האדם שנקלע למצב הלחץ נדרש לקיים הליך נכון של קבלת החלטות גורליות ובעלות השלכות כבדות ביותר על עצמו ועל עתידו. כל העומס החווייתי והרגשי הזה נדחס לתוך זמן קצר מאוד בו צריך האדם הפוגע לקבל החלטה ... ישנם שני סוגי תגובה התנהגותית למצבי לחץ: בריחה והתעמתות. הברחנים - נוטים לברוח מהתמודדות עם מצב לחץ שנוצר באופן פתאומי בכל המישורים... המתעמתים, לעומתם, ייטו להתעמת עם הנסיבות החדשות שנוצרו פתאום, או עם תוצאות מעשיהם, בכל המישורים, לרבות בכביש... האנשים הפוגעים באדם אחר בכביש ובוחרים להפקיר אותו ולברוח יהיו על פי רוב אנשים חרדתיים ובעלי מבנה ערכי רעוע. במקרים מסויימים יבחרו לברוח משום שהלחץ העצום בו הם נתונים משכיח מהם את הפעולות שעליהם לבצע. לכן - מתוך בלבול ואובדן עצות ועשתונות במהלך שתי השניות שבהן מתרחש תהליך קבלת ההחלטה - הם בוחרים לברוח ולא להתעמת'."

בית המשפט העליון הדגיש עם זאת כי ההתחשבות בחולשה האנושית הנ"ל ראוי שתיעשה במידה מועטה: "על מנת למנוע מניפולציה והעמדת-פנים, כמו גם כדי לעודד הושטת עזרה ולמנוע בריחה. התרופה לחולשה האנושית, היא גם, ברוב המצבים, בענישה הולמת. לבטח יש צורך בחינוך ובהסברה, אך גם ענישה ראויה מסוגלת לתרום להכוונת ההתנהגות" (פסקה 43 לפסק דינו של כבוד השופט סולברג).

7. לדעתי, חולשותיו של הנאשם ומגבלותיו הפיזיות והנפשיות ראויות להתחשבות מיוחדת בבואנו לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שנעברה. נתונים אלה קובעים באופן ישיר את מידת אשמו הפחותה של הנאשם ומקומם כאמור בין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה עצמה. אלה הן הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה והן מצדיקות קביעת מתחם העונש ההולם במדרג החומרה הנמוך בתוך המנעד הרחב של העונשים בעבירות הפקרה אחרי פגיעה.

8. נתון נוסף המשפיע על קביעת מתחם העונש ההולם הוא היסוד הנפשי שהתקיים אצל הנאשם בשעת ביצוע העבירה. אכן, ראוי להבחין בין דרגות האשם המוסרי השונות בעבירות מסוג זה. בענייננו, אין להתעלם ממידת אשמו הפחותה של הנאשם כאמור לעיל, ומדבר הרשעתו בעבירה של רשלנות - שהנה סוג מזערי של יסוד נפשי - ולא בעבירה של מחשבה פלילית. אכן, נתונים אלה משמשים כשיקולים לקולא שבנסיבות העניין מקהים את עוצמתו של שיקול הגמול בענישה ויש בהם כדי להשפיע על מידת התגובה העונשית הראויה לנאשם. על אף מגמת ההחמרה הגלומה בתיקון 101 לפקודת התעבורה בהקשר של עבירת ההפקרה אחרי פגיעה (ראו חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 101), התשע"ב-2011), הרי בכל הקשור לעבירה נשוא דיוננו, התיקון הביא עמו הקלה מסויימת משקבע באופן מפורש ועצמאי עבירה של הפקרה ברשלנות

שהעונש המרבי הקבוע בצדה הוא שלוש שנות מאסר. בשונה מן העבר, אין גם מניעה מלהטיל על הנאשם עונש של מאסר על תנאי, כעונש יחיד, בגין עבירה זו - והוראת סעיף 64א(ד) לפקודה אינה חלה בעניינו (וראו גם: פרוטוקול מס' 456 משיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, מיום 4.10.2011, בעניין הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 104) (החמרת הענישה בעבירת הפקרה), התשע"א-2011).

9. עוד יש לציין, כשיקולים נוספים לקולא, את העובדה שעבירת ההפקרה "ניצבת לבדה" (ללא אחריות לתאונה), ואת מקום ביצוע העבירה שנעברה בכביש הראשי בכפר מג'אר ולא באזור מבודד או מסוכן.

10. לאור האמור, סבורני כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם, בנסיבותיו המקלות, עומד על מאסר - בין מאסר שכולו על תנאי לבין מאסר בפועל לתקופה של 8 חודשים; פסילה בפועל לתקופה שבין 18 חודשים (מחצית פסילת המינימום לפי סעיף 40 לפקודת התעבורה) לבין 4 שנים, וענישה נלווית.

11. ובאשר לגזירת דינו של הנאשם שבפניי, שוכנעתי כי נסיבות המקרה - אשר מעמידות את התנהגותו של הנאשם על סף האחריות הפלילית - מצדיקות קביעת עונשו של הנאשם ברף התחתון-הקל של המתחם, תוך חריגה לקולא מפסילת המינימום הקבועה בסעיף 40 לפקודת התעבורה והימנעות מהטלת מאסר בפועל. מסקנה זו נתמכת במציאות חייהם הטרגית של הנאשם ובני משפחתו (כמפורט בתסקיר), ובנסיבות המיוחדות של המקרה שאינו משקף את הפסול והכיעור שבתופעת ההפקרה אחרי פגיעה אשר עמדו ברקע מאחורי מגמת ההחמרה בחקיקה ובפסיקה. בהקשר זה מתעלם אני ממסקנות תסקיר המבחן שעיון בו מגלה הנחות מוטעות העומדות בבסיסו. כך לדוגמא, שירות המבחן זוקף לחובת הנאשם את העובדה שהוא משליך את האחריות לגרימת התאונה על הנהג האחר (ראו תסקיר מיום 2.5.18, בעמודים 2 ו-3), ודומה כי קצינת המבחן אינה עושה הבחנה נכונה בין האחריות לגרימת התאונה (שהנאשם בצדק משליך אותה על כתפי הנהג המעורב) לבין אחריותו של הנאשם לעבירת ההפקרה אשר עומדת בפני עצמה ובקשר אליה לא ראיתי התייחסות מעמיקה בתסקיר. מכל מקום, במקרה דנן לא קיימת אף אפשרות להטלת מאסר בפועל על הנאשם שירוצה בדרך של עבודות שירות, שכן עקב מגבלותיו הפיזיות - הנאשם "אינו ניתן להשמה בעבודות שירות" (חוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 18.6.18). ברור כי במצב זה אין להחמיר עם הנאשם בדרך של הטלת מאסר של ממש, והאפשרות היחידה ההגונה שנתרה, בהתחשב במכלול הנסיבות, היא שרכיב המאסר יהיה על תנאי בלבד. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט רובינשטיין בהחלטתו מיום 17.3.2010 בתיק רע"פ 1/09 אסרף נ' מדינת ישראל, שאליה הפנה הסנגור המלומד :-

"נציין כי במובן הערכי אין מצבו של אדם עם מוגבלויות צריך לדעתנו להיות שונה לרעה מזה של כל אדם, לא רק בשל חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח-1998, המדבר (סעיף 2) ב'זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים', אלא בשל חובת הגינות שאינה טעונה חוק, והיא מעוגנת בערכים אנושיים בסיסיים. הרי לא יתכן, כי אדם עם מוגבלות יאסר במקום שאחר לא יאסר."

לאור כל האמור לעיל, אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

1. אני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 24 חודשים. חישוב הפסילה יתחיל מיום הפסילה עד תום ההליכים - קרי: מיום 17.5.2017. המזכירות תפיק לנאשם אישור הפקדה בהתאם.
2. 10 חודשי פסילה על תנאי מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור תוך תקופה של שנה עבירה של נהיגה בזמן הפסילה בניגוד לסעיף 67 לפקודת התעבורה, ויורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה.
3. קנס בסך 750 ₪ אשר ישולם תוך 90 יום מהיום.
4. 6 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור תוך תקופה של שנתיים עבירה של הפקרה אחרי פגיעה בניגוד לסעיף 64א לפקודת התעבורה או עבירה של עזיבת מקום תאונה בניגוד לתקנה 144(א) לתקנות התעבורה או עבירה של נהיגה בזמן הפסילה בניגוד לסעיף 67 לפקודת התעבורה, ויורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ו תמוז תשע"ח, 09 יולי 2018, במעמד הנאשם ובא כוחו, עו"ד פתחי פוקרא, ובאת כוח המאשימה, גב' גילי ביילין-יעקב (מתמחה). גזר הדין הוסבר לנאשם באמצעות מתרגמת לשפת הסימנים הערבית, גב' עביר עומרי.